

Nr 147

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente, m. m.; given Stockholms slott den 28 mars 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sigurd Lindholm

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente, avlöningsreglementet för folkskolan, avlöningsreglementet för kyrkomusiker, avlöningsreglementet för övningslärare, prästlönereglementet, avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m. samt polislönereglementet. Vissa ändringar är föranledda av riksdagens redan fattade beslut i olika frågor eller avhängiga av bifall till förslag, som i tidigare propositioner framlagts för årets riksdag. Ändringar i avlöningsreglementena påkallas även för lösning av vissa särskilda frågor, som varit föremål för beredning inom civildepartementet.

Vidare begärs riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda krigsavlöningsbestämmelser för personal underkastad av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser, att meddela beslut eller bestämmelser om ökad ledighet för landfyrpersonal, om avlöningsförmåner till personal vid Grundkallens fyrplats, om beredskapsersättning till viss personal samt om ändrad hyressättning för vissa tjänstebostäder, att utfärda ändrade bestämmelser angående resekostnadsersättning och traktamente till deltagare i kurser i företagsdemokrati m. m. samt att besluta om löneförbättring för vissa tjänstemän på indragningsstat.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 mars
1958.*

N Ä R V A R A N D E :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, frågor om *ändringar i gällande avlöningsreglementen, m. m.* samt anför därvid följande.

I olika tidigare propositioner till årets riksdag har framlagts förslag, som föranleder ändringar i gällande statliga avlöningsreglementen. I prop. 1958: 110 angående vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret har sålunda framlagts förslag, som medför behov av införande av vissa bestämmelser i statens allmänna avlöningsreglemente om biträdande armétekniker. Vidare har i prop. 1958: 109 angående försöksverksamheten med nioårig enhetsskola m. m. framlagts förslag, som kan medföra behov av avlöningsföreskrifter för övningslärare vid den särskilda försöksskolan i Linköping.

Ytterligare förslag av här avsedd natur har framlagts i bl. a. prop. 1958: 102 angående vissa ändringar beträffande kyrkomusikerorganisationen, prop. 1958: 104 angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor samt prop. 1958: 115 angående ändrade grunder för den ekonomiska förvaltningen av de allmänna läroverken m. m. I anslutning till de i sistnämnda propositioner framlagda förslagen har begärts riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga av förslagen betingade författningsändringar.

Den av 1956 års riksdag (prop. 182, KSU 1, rskr 420) beslutade skolstyrelserereformen träder i kraft den 1 juli 1958. I prop. 1957: 183 har såvitt nu är i fråga — på grundval av överenskommelser, som träffats efter förhandlingar med berörda personalorganisationer — framlagts förslag om lönesättningen för bl. a. de skolledartjänster, som inrättas i samband med reformens genomförande. I fråga om förslagens innebörd torde få hänvisas till propositionen. Riksdagen har godkänt de framlagda förslagen och bemyndigat Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen anförts, vidtaga erforderliga åtgärder för förslagets genomförande fr. o. m. den 1 juli 1958 (SU 178, rskr 390). I propositionen har förutsatts, att frågan om den närmare regleringen av avlönings- och pensionsförmåner för nu

ifrågavarande skolledartjänster i senare sammanhang skulle få anmälas av chefen för civildepartementet.

Enligt beslut av 1957 års riksdag (prop. 188, SU 179, rskr 397) skall fr. o. m. budgetåret 1958/59 inrättas en medicinsk högskola i Umeå. I prop. 1958: 81 angående anslag för budgetåret 1958/59 till medicinska högskolan i Umeå m. m. har framlagts slutliga anslagsäskanden för nästa budgetår beträffande högskolan. Inrättandet av denna högskola medför behov av ändring i statens allmänna avlöningsreglemente.

Viss ändring i avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m. föranleds av 1957 års riksdags beslut angående folkhögskolans ställning och uppgifter (prop. 146, SU 173, rskr 387).

Inom civildepartementet har härutöver varit föremål för beredning vissa andra lönefrågor, som för sin lösning påkallar ändringar i avlöningsreglementena. Jag torde i detta sammanhang få anmäla ett av särskild sakkunnig¹ inom försvarsdepartementet den 26 februari 1958 avgivet betänkande (stencilerat) med synpunkter och förslag i anledning av översyn av flygtilläggsgrunderna m. fl. frågor rörande avlöning till flygande personal.

Jag torde vidare få anmäla vissa andra frågor av sådan natur, att de bör underställas riksdagen. Detta gäller främst frågan om utfärdande av krigsavlöningsbestämmelser för personal, underkastad av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser. Jag torde vidare få anmäla frågor om ökad ledighet för landfyrpersonal, om avlöningsförmåner till personal vid Grundkallens fyrplats, om beredskapsersättning till viss personal, om ändrad hyressättning för vissa tjänstebostäder, om resekostnadsersättning och traktamente till deltagare i kurser i företagsdemokrati m. m. samt om löneförbättring för vissa tjänstemän på indragningsstat.

I. Vissa ändringar i avlöningsreglementena

Såsom framgår av det tidigare anförda har i vissa propositioner till årets riksdag begärts bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta om de författningsändringar, som påkallas vid bifall till framlagda förslag.

Jag torde nu få anmäla frågan om övriga erforderliga ändringar i avlöningsreglementena.

I anslutning till vad som förutsatts i prop. 1957: 183 torde jag i detta sammanhang få anmäla frågan om den närmare regleringen av avlöningsförmånerna för vissa skolledartjänster. Härvid är utgångspunkten den av riksdagen redan beslutade löneställningen för angivna tjänster. Skolstyrelse-reformen medför emellertid härutöver behov av ändringar i avlöningsreglementena, exempelvis i vad avser kompetensfördelningen mellan olika skol-

¹ Expeditionschefen i försvarsdepartementet K. G. Linden.

myndigheter, då det gäller beslut i avlöningsfrågor. Jämväl frågan om ändringar av sistnämnda natur torde få beröras i förevarande sammanhang.

De ändringar i avlöningsreglementena, som föranledes av skolstyrelse-reformen och den beslutade löneregleringen för skolledare m. m., måste naturligen utformas med beaktande av de ändringar, som avses skola ske i stadgebestämmelser och andra föreskrifter av organisatorisk karaktär avseende berörda område. Med hänsyn till att den slutliga utformningen av sist angivna bestämmelser ännu icke kan överblickas i alla delar och delvis är beroende av förslag, som är föremål för riksdagens prövning, synes det mig icke vara möjligt att i förevarande sammanhang för riksdagen mera detaljerat redovisa de erforderliga ändringarna i avlöningsbestämmelserna. Jag torde därför få inskränka mig till att i det följande under de olika avlöningsreglementena behandla endast vissa ur avlöningsteknisk synpunkt mera väsentliga spörsmål angående bestämmelsernas utformning.

A. Statens allmänna avlöningsreglemente (Saar)

Jag torde här få redovisa den närmare innebörden av vissa förslag till ändringar i Saar. Med hänsyn till ändringarnas karaktär framlägges ej i detta sammanhang något utarbetat författningsförslag.

1 §.

Reglementets tillämpningsområde m. m.

Av de i anslutning till skolstyrelse-reformen inrättade eller förändrade skolledartjänsterna är skolinspektörstjänsterna rent statliga och motsvarar i nuvarande skolorganisation närmast de statliga folkskolinspektörstjänsterna. De blir därmed automatiskt underkastade Saar. Jämväl tjänsterna som skoldirektör och biträdande skoldirektör (utom i Stockholm, Göteborg och Malmö) bör inordnas under detta reglemente. Med hänsyn till att dessa tjänster är kommunala erfordras härför, att desamma införes i 1 mom. av förevarande paragraf.

Tjänsterna som skoldirektör och biträdande skoldirektör är ordinarie och tillsättes medelst förordnande för viss tid. För dessa tjänster erfordras vissa speciella föreskrifter, motsvarande dem, som för vissa andra icke-statliga tjänster finnes intagna i de särskilda bestämmelserna i 4, 19, 42 och 49 §§ reglementet.

3 §.

För reglementets tillämpning grundläggande bestämmelser

I 1 mom. av förevarande paragraf anges de läroanstalter, som inrymmes under samlingsbenämningen »Universiteten och vissa högskolor» i de särskilda bestämmelserna till vissa av reglementets paragrafer. Vid 1957 års

riksdag fattades, såsom förut nämnts, beslut om inrättande fr. o. m. budgetåret 1958/59 av en medicinsk högskola i Umeå. I anslutning till att Saar blir tillämpligt å den personal vid högskolan, som skall tillsättas och avlönas av staten, bör bland de under förenämnda samlingsbenämning upptagna läroanstalterna införas jämväl medicinska högskolan i Umeå.

4 §.

Tjänsters inrättande och lönegradsplacering

I prop. 1958: 110 angående vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret föreslås, att furirsbeställningarna vid tygstaten skall omvandlas till civilmilitära beställningar för biträdande armétekniker i lönegrad Ae 7 eller Ae 8. Vid bifall till angivna förslag bör de i förevarande paragraf för försvaret meddelade särskilda bestämmelserna angående furirer m. fl. utsträckas att gälla jämväl biträdande armétekniker.

Med hänsyn till att det numera finns ordinarie furirsbeställningar inom försvaret får jag samtidigt föreslå en sådan omformulering av förberörda bestämmelser angående furirer m. fl., att desamma kommer att gälla även i fråga om ordinarie beställningar (jfr prop. 1952: 120).

11 §.

Tjänstemans skyldighet att uppehålla annan tjänst m. m.

Enligt de allmänna bestämmelserna i denna paragraf föreligger skyldighet för tjänsteman att under sammanlagt högst tre månader av ett och samma kalenderår uppehålla högre tjänst vid det verk han tillhör.

Enligt de särskilda bestämmelserna för läroverk m. fl. läroanstalter och för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården är rektor i princip skyldig att i motsvarande omfattning uppehålla ledamotstjänst i det centrala ämbetsverk, varunder han lyder.

Sist angivna bestämmelser torde i samband med skolstyrelserreformens genomförande böra erhålla ändrat innehåll. Rektor föreslås sålunda i princip skola hava skyldighet att mottaga jämväl förordnande som skolchef inom kommunen eller som skolinspektör.

Vidare föreslås att i paragrafen införas en särskild bestämmelse för skoldirektör och biträdande skoldirektör, som innefattar skyldighet för angivna tjänstemän att under högst tre månader av ett och samma kalenderår mottaga förordnande som skolinspektör eller ledamot i skolöverstyrelsen eller överstyrelsen för yrkesutbildning. För biträdande skoldirektör skall vidare föreligga motsvarande skyldighet att mottaga förordnande som skoldirektör inom kommunen.

28 §.

De fall då löneavdrag skall tillämpas

Enligt de särskilda bestämmelserna för *häradsrätterna* m. fl. domstolar under förevarande paragraf må häradshövding i vissa fall vid tjänstledighet

under högst 15 dagar av ett och samma kalenderår åtnjuta oavkortad lön, under förutsättning att tjänstledigheten icke föranleder särskilda vikariatskostnader. I anslutning till vad jag föreslår under 31 § i fråga om vikariatsersättning vid förordnande å domartjänst i domsaga, torde förenämnda bestämmelse böra ändras så, att oavkortad lön må åtnjutas oberoende av om tjänstledigheten föranleder särskilda vikariatskostnader.

Enligt de i förevarande paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för *läroverk m. fl. läroanstalter* och *statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* äger ordinarie och extra ordinarie tjänsteman ävensom sådan extra lärare eller läraraspirant, som vid tjänstledighetens början tillhör avdragsgrupp 3, enligt vissa regler åtnjuta lön med B-avdrag bl. a. vid tjänstledighet för studier, som prövas vara av betydelse för tjänstemannens kompetens för viss uppgift eller befattning inom den skolform, vid vilken han är anställd. Angivna förmån må åtnjutas sammanlagt högst 360 dagar under loppet av 10 på varandra följande kalenderår, dock högst 180 dagar av den tid, under vilken han innehar tjänst inom lönegrad med ett och samma ordningsnummer.

En av skolöverstyrelsen tillsatt kommitté, benämnd »*planeringskommittén*», har i ett den 15 oktober 1955 dagtecknat betänkande föreslagit, att tjänstledighet med lön med B-avdrag under 360 dagar i en och samma lönegrad skall kunna beviljas lärare, som med avseende å teoretisk och praktisk utbildning är behörig till adjunktstjänst och som avser att förvärva lektorskompetens. Förslaget har tillstyrkts av *humanistiska sektionen vid Lunds universitet*. *Läroverkslärarnas riksförbund* har likaledes tillstyrkt förslaget, men finner att förmånen bör tillkomma jämväl lärare, som icke fyller angivna krav på teoretisk och praktisk utbildning, om de vid tjänstledighetens början tillhör avdragsgrupp 3.

I skrivelse den 27 januari 1956 har *skolöverstyrelsen* i anslutning till planeringskommitténs förslag hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utfärda bestämmelser om lärares löneförmåner under studier för vinnande av lektorskompetens. Överstyrelsen har därvid föreslagit, att möjligheten till B-avdrag vid tjänstledighet för här avsett ändamål skall gälla för lärare, som i fråga om teoretisk utbildning är behörig till adjunktstjänst och som tillhör avdragsgrupp 3. Enligt överstyrelsens mening bör lön med B-avdrag få utgå under 180 dagar utöver vad som eljest enligt gällande bestämmelser kan utgå, dock med sammanlagt högst 360 dagar under loppet av 10 på varandra följande kalenderår.

Utlåtanden över skolöverstyrelsens förslag har avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd*. *Statskontoret* har avstyrkt förslaget. *Statens lönenämnd* har icke framfört annan erinran mot förslaget än att ifrågavarande rätt till lön med B-avdrag vid tjänstledighet bör begränsas till lärare, som med avseende å såväl teoretisk som praktisk utbildning är behörig till adjunktstjänst.

På grund av rådande brist på lektorskompetenta lärare synes det mig angeläget, att särskilda åtgärder vidtages för att befrämja studier för vinnande av lektorskompetens. Jag finner mig därför böra föreslå, att bestämmelser om löneförmåner vid tjänstledighet för här avsett ändamål utfärdas i anslutning till skolöverstyrelsens förslag. Rätten till angivna förmån bör emellertid begränsas i enlighet med lönenämndens uttalande. Bestämmelser i ämnet torde ej böra införas i Saar. Därest riksdagen icke har något här emot att erinra, torde det därför få ankomma på Kungl. Maj:t att i särskild ordning meddela föreskrifter av föreslagen innebörd.

31 §.

Vikariatsersättning m. m.

Enligt de allmänna bestämmelserna i förevarande paragraf äger tjänsteman, som på grund av förordnande uppehåller högre tjänst, åtnjuta vikariatsersättning, där ej fråga är om vikariatslöneförordnande. En förutsättning för rätt till sådan ersättning är dock att förordnandet omfattar minst åtta dagar i följd.

I de särskilda bestämmelserna för hovrätterna och häradsrätterna under förevarande paragraf stadgas emellertid bl. a., att innehavare av tjänst med lönegradsbeteckningen Ao, Ae, Af eller Ag och lägst lönegradsnumret 13 icke äger åtnjuta vikariatsersättning vid förordnande att uppehålla högre ordinarie eller extra ordinarie tjänst i domsaga, med mindre Kungl. Maj:t där om förordnar.

I skrivelse den 21 juni 1951 har *Sveriges juristförbund* hemställt om förhandlingar rörande upphävande av förenämnda särbestämmelse för hovrätterna och häradsrätterna. Över denna framställning har *samtliga hovrätter* och *statens lönenämnd* efter remiss avgivit utlåtanden.

I skrivelse den 8 oktober 1953 har förbundet framlagt ett preciserat förslag till frågans lösning, i stort sett innebärande att med vissa undantag förordnande å domartjänst i domsaga skall medföra rätt till vikariatsersättning. Juristförbundet konstaterar, att samtliga remissinstanser ställt sig i princip tillstyrkande till den förstnämnda framställningen men att i remissyttrandena den meningen genomgående kommit till uttryck, att de speciella förhållandena vid domsagorna krävde vissa särbestämmelser. Föresättningsvis anföres i juristförbundets skrivelse bl. a. följande.

Behovet av särbestämmelser är beroende främst på två olika omständigheter. Den ena består däri, att i princip alla arbetsuppgifter i domsaga — frånsett rent manuellt eller expeditionsmässigt arbete — ankomma på häradshövdingen. Arbetsfördelningen mellan häradshövdingen och övriga rättsbildade befattningshavare åstadkommes väsentligen genom att häradshövdingen erhåller partiell tjänstledighet och annan eller andra befattningshavare förordnas att utföra de göromål, från vilka häradshövdingen sålunda erhållit ledigt. Den andra omständigheten är att domsagoarbetet ej är jämnt fördelat under året. Det mest kvalificerade arbetet förekommer sålunda som regel endast i begränsad omfattning under de perioder, då häradsrätten har ferier.

Jämväl över skrivelsen den 8 oktober 1953 har *samtliga hovrätter* och *statens lönenämnd* efter remiss avgivit utlåtanden. Såväl *hovrätterna* som *lönenämnden* delar i huvudsak juristförbundets principiella uppfattning, att vikariatsersättning bör utgå vid vikariat å domartjänster i domsaga. De speciella förhållandena i domsagorna anses emellertid medföra, att det för vissa fall erfordras bestämmelser, som innebär undantag från den allmänna regeln om rätt till vikariatsersättning.

Såsom av redogörelsen för gällande bestämmelser framgår, har Kungl. Maj:t möjlighet att medgiva rätt till vikariatsersättning vid förordnande å domartjänster i domsaga. Denna dispensmöjlighet utnyttjas f. n., i avvaktan på prövningen av förenämnda framställningar så, att vikariatsersättning medgives vid förordnanden å häradshövding- och tingsdomartjänst för tid utöver en månad, dock ej vid partiella förordnanden eller förordnanden under häradsrätts ferier. Om tjänsteman uppehåller dylik tjänst under längre tid än en månad och förordnandet fortsätter under häradsrättens ferier eller med ett partiellt förordnande, medgives vikariatsersättning även under det fortsatta förordnandet.

Enligt min mening är det knappast motiverat att bibehålla den undantagsställning i fråga om rätt till vikariatsersättning, som nu gäller i fråga om domarförordnanden vid domsaga. De allmänna vikariatsbestämmelserna bör därför kunna göras tillämpliga på de vikariatsförordnanden, varom här är fråga. Vissa inskränkande regler i fråga om rätt till vikariatsersättning, betingade av de speciella arbetsförhållandena inom domsagorna, torde emellertid böra gälla. Jag föreslår därför, att den nuvarande särbestämmelsen för hovrätterna och häradsrätterna, såvitt denna avser tjänstgöring i domsaga, ersättes med en föreskrift, enligt vilken Kungl. Maj:t äger rätt att beträffande vikariat å domartjänst i domsaga utfärda föreskrifter om undantag från den allmänna regeln om rätt till vikariatsersättning.

35 §.

Lönetillägg vid vissa slag av tjänstgöring

2 mom. *Sjötillägg m. m.* Enligt punkten 5 av de i förevarande moment meddelade särskilda bestämmelserna för försvaret gäller angående ersättning för dykeriarbete vad Kungl. Maj:t därom förordnar. Kungl. Maj:t har med stöd av detta stadgande utfärdat föreskrifter, som återfinnes i 23 § tilläggsbestämmelserna till reglementet.

Generaltullstyrelsen har i skrivelse den 21 februari 1958 hemställt, att nämnda för försvaret gällande bestämmelser måtte få motsvarande tillämpning på de tjänstemän vid tullverkets kustbevakning, som genomgått utbildning till bärgningsdykare och utför samma slags arbete som motsvarande personal i marinen.

Då det synes mig skäligt, att ersättning för dykeriarbete skall kunna utgå jämväl till ifrågavarande tjänstemän vid tullverkets kustbevakning, före-

slår jag, att i de särskilda bestämmelserna för tullverket i förevarande moment intages bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om dylik ersättning.

3 mom. Flygtillägg m. m. I skrivelse den 4 april 1952 har *chefen för flygvapnet* hemställt om dels förlängd semester för den yngre personalen vid flygvapnet och dels ökat antal tjänstledighetsdagar med oavkortad lön vid sjukdom för personal med särskilt ansträngande flygtjänstgöring. Chefen för flygvapnet har vidare i skrivelse den 14 november 1956 hemställt om en uppräknig av flygtilläggen ävensom om ändringar i grunderna för åtnjutande av desamma och därtill anknytande förmåner. I anledning härav har — efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer — en teknisk uppräknig av beloppen skett fr. o. m. den 1 juli 1957 (prop. 1957: 173, SU 131, rskr 321). Vid nämnda förhandlingar förutsattes, att en översyn av flygtilläggsgrunderna och de provisoriskt uppräknade flygtilläggen skulle ske inom sådan tid, att förslag till nya grunder och belopp kunde föreläggas 1958 års riksdag.

En översyn av grunderna för särskild ersättning för flygtjänstgöring vid flygvapnet har, såsom inledningsvis nämnts, verkställts av en av chefen för försvarsdepartementet inom departementet tillkallad särskild sakkunnig, till vilken överlämnats förenämnda framställningar från chefen för flygvapnet. Det av den sakkunnige avgivna betänkandet innehåller icke några förslag till ändrade flygtilläggsbelopp men innefattar vissa principiella överväganden i fråga om tilläggsbeloppens differentiering.

I anslutning till de i förenämnda betänkande framlagda förslagen har förhandlingar förts med berörda personalorganisationer, nämligen *Stats-tjänstemännens riksförbund (SR)*, *Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*. Förhandlingarna har — under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — den 24 mars 1958 lett till överenskommelse. Överenskommelsen har den lydelse, som framgår av *bilaga A* till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Överenskommelsen innebär i fråga om flygtilläggstabellens konstruktion endast den ändringen, att beställningshavare tillhörande lönegraden A 13 (annan än löjtnant) uppflyttas till närmast högre ersättningsgrupp. Motsvarande ändring göres i tabellen över flygtraktamenten. Flertalet av de i flygtilläggstabellen intagna ersättningsbeloppen uppräknas med varierande belopp, på sätt framgår av överenskommelsen. Uppräkningarna av beloppen innebär i viss utsträckning ett realiserande av de av utredningsmannen framlagda principförslagen i fråga om tilläggsbeloppens differentiering.

I fråga om rätt att behålla viss del av flygtillägget i fall, då beställningshavare på grund av skada, sjukdom eller nedsatt arbetsförmåga är förhindrad att fullgöra flygtjänstgöring, innebär överenskommelsen en viss förbättring för personalen. Den som avstänges från flygtjänstgöring på grund av sjukdom eller nedsatt arbetsförmåga, som ej har samband med flyg-

tjänstgöringen, skall nämligen, i motsats till vad som nu gäller, äga bibehålla flygtillägg enligt lika förmånliga grunder som beställningshavare, vilken på grund av skada eller sjukdom, som äger samband med flygtjänstgöringen, blivit oförmögen till sådan tjänstgöring.

Den nuvarande regeln om förhöjd lön under återstående anställningstid i flygvapnet för beställningshavare, som efter minst 12 års flygtjänstgöring förlorar rätten till flygtillägg, skall enligt överenskommelsen väsentligt uppmjukas. Vid upphörd flygtjänstgöring till följd av skada eller sjukdom, som har samband med flygtjänstgöringen, skall nämligen förlusten av rätt till flygtillägg för flertalet kategorier av beställningshavare kompenseras med förhöjd lön, oberoende av den tid, varunder dylik tjänstgöring fullgjorts. Upphör flygtjänstgöringen av annan anledning och har beställningshavaren ej fullgjort 12 års flygtjänstgöring, skall han dock under ytterligare högst ett års anställning vid flygvapnet äga uppbära särskild ersättning, motsvarande $\frac{3}{4}$ av det flygtillägg han senast uppburit. Här avsedd löneförhöjning respektive särskild ersättning skall icke utgå till beställningshavare, som på grund av förseelse under flygning avkopplas från flygtjänstgöring.

Utredningsmannen har ej funnit skäl att i anledning av förberörda framställning den 4 april 1952 framlägga förslag om ökat antal fria sjukdagar för flygande personal. Däremot har han funnit det skäligt, att den personal, som fullgör särskilt ansträngande flygtjänst, beredes särskilda ledighetsförmåner. Utredningsmannens förslag på denna punkt innebär i princip, att tjänstledighet med oavkortad lön skall kunna medges under så många dagar, att beställningshavarens årliga ledighet, semestern inräknad, uppgår till minst 35 dagar. Förhandlingsöverenskommelsen innebär, att bestämmelser angående ökad ledighet skall meddelas i anslutning till detta förslag.

I brev till statskontoret den 5 juni 1953 har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter angående särskilda pensionsunderlag i vissa fall för beställningshavare, som varit kommenderad till flygtjänstgöring. Enligt överenskommelsen skall de i sagda brev intagna förutsättningarna för pensionsförhöjning jämkas med beaktande av de ändrade grunderna i fråga om rätt till förhöjd lön vid flygtjänstgöringens upphörande. Vad nu sagts avser endast 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementens återstående giltighetstid.

Den träffade överenskommelsen bör enligt min mening godtagas och underställas riksdagens prövning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga ändringar i Saar och att — om riksdagen ej har något att erinra häremot — utfärda föreskrifter i övrigt i huvudsaklig överensstämmelse med de i överenskommelsen angivna grunderna.

49 §.

Enligt 2 mom. förevarande paragraf må, därest tjänsteman avlider under tjänstgöring å annan ort än stationeringsorten, av statsmedel bestridas

kostnaderna för transport av den avlidne till stationeringsorten eller till annan ort, i sistnämnda fall dock högst med belopp motsvarande kostnaderna för transport till stationeringsorten.

För innehavare av beställning med lönegradsbeteckningen Eh skall enligt de i samma paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för försvaret — utöver vad i nyssnämnda moment sägs — gälla, att kostnaderna för transport av den avlidne till den ort, där han före tillträdet av anställningen såsom manskap hade sitt hem, efter vederbörande myndighets bestämmande må bestridas av statsmedel. Ett stadgande av liknande innehåll har i fråga om under militärtjänstgöring avliden värnplikligt intagits i 27 § 2 mom. kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881) om värnpliktsavlöning.

För icke ständigt tjänstgörande fast anställd personal samt för frivillig personal vid försvaret har några bestämmelser om transport av under militärtjänstgöring avliden icke meddelats. Kungl. Maj:t har emellertid efter prövning i varje särskilt fall medgivit, att kostnaderna för sådan transport finge bestridas av statsmedel.

Varken militärsättningsförordningen eller yrkesskadeförsäkringslagen innehåller bestämmelser om ersättning för transport av avliden.

I skrivelse den 21 december 1955 har *chefen för flygvapnet* hemställt, att av statsmedel måtte bestridas kostnaderna för transport av stoftet efter avliden, icke ständigt tjänstgörande fast anställd eller frivillig till hemorten eller annan ort, i sistnämnda fall dock högst med belopp motsvarande kostnaderna för transport till hemorten. Kostnaderna föreslås i framställningen skola bestridas av statsmedel endast i fall, då fråga är om dödsfall, som inträffat på grund av olycksfall eller sjukdom under militärtjänstgöring under sådana förhållanden, att rätt till begravningshjälp enligt militärsättningsförordningen föreligger.

Försvarets civilförvaltning har i avgivet utlåtande på anförda skäl funnit den av flygvapenchefen väckta frågan kunna lösas först efter prövning i ett vidare sammanhang. Intill dess så skett, borde ersättningen liksom hittills utgå efter Kungl. Maj:ts prövning från fall till fall.

I två likalydande *motioner till 1957 års riksdag* (I: 131 och II: 158) har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa om sådan ändring i gällande avlöningsbestämmelser, att den för innehavare av beställning med lönegradsbeteckningen Eh gällande bestämmelsen utsträcker att gälla även övriga beställnings- och befattningshavare samt reservpersonal och frivillig personal under tjänstgöring vid krigsmakten. Utlåtanden över sagda motioner har avgivits av *statskontoret*, *försvarets civilförvaltning* och *TCO*.

TCO förordar i sitt utlåtande över motionerna, att bestämmelserna om fri transport till hemorten, även i de fall då denna är dyrare än transporten till stationeringsorten, skall utsträckas att omfatta ej endast personal vid krigsmakten utan jämväl övriga statliga befattningshavare.

Statsutskottet framhåller i sitt utlåtande (nr 153) — i anslutning till av

försvarets civilförvaltning och TCO gjorda uttalanden — att den väckta frågan berör inte endast förhållandena vid försvarsväsendet utan har en vidare innebörd. Utskottet — som i övrigt delar de i motionerna anförda synpunkterna — uttalar slutligen önskvärdheten av att frågan i dess helhet bringas till en lösning så snart förhållandena det medger.

Riksdagen beslöt i överensstämmelse med utskottets hemställan (rskr 373).

Frågan om ändrade bestämmelser rörande gäldandet av kostnader för hemtransport av befattningshavare, som avlider under tjänstgöring på annan ort än tjänstgörings- eller stationeringsorten, synes mig böra upptagas till behandling redan i detta sammanhang. Övervägandena bör därvid i anslutning till riksdagens beslut icke begränsas till försvarets personal utan utsträckas till att omfatta all personal, som är underkastad av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser.

Jag finner mig böra föreslå sådan ändring i 49 § 2 mom. Saar, att den nu gällande maximeringen av de ersättningsbara kostnaderna för transport av avliden till annan ort än stationeringsorten slopas i fall, då den ifrågavarande orten är tjänstemannens hemort.

Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att intaga motsvarande bestämmelser om bestridande av kostnader för transport av under militärtjänstgöring avliden icke ständigt tjänstgörande samt frivillig vid försvaret i de för dessa personalkategorier gällande avlöningsbestämmelserna. I likhet med vad som gäller för aktiv personal och värnpliktiga, bör ersättning utgå, oavsett hur skadan eller sjukdomen uppkommit, och bör medgivas även vid dödsfall, som inträffar i samband med inryckning till eller utryckning från militärtjänstgöring.

50 §.

Enligt 1 mom. tredje stycket av förevarande paragraf skall utbetalningen av för viss månad beräknade kontanta avlöningsförmåner ske tidigast den tjugufemte dagen och senast den sista helgfria dagen i månaden. Vederbörande myndighet må dock medgiva, att utbetalningen äger rum tidigast den tjugandera dagen i december månad.

Nämnda bestämmelse om tidigare utbetalning av decemberlönen infördes den 1 juli 1952 och motiverades då med att tjänstemännen eljest ej skulle kunna få sin lön förrän efter julhelgen (prop. 1952: 204, SU 186, rskr 345). Föredragande departementschefen fann det visserligen tveksamt, om det på längre sikt kunde vara till fördel för personalen, att lönen utbetalades tidigare i månaden än dittills medgivits. Han ville emellertid ej motsätta sig ett bemyndigande för vederbörande myndighet att utbetala lönen för december månad tidigare än den 25:e. Därvid förutsattes dock, att vederbörande myndighet komme att utnyttja bemyndigandet endast i sådana fall, då det kunde ske utan större olägenheter och utan merkostnader av någon betydelse. Bemyndigandet borde vidare begagnas blott i fråga om sådana

grupper av tjänstemän, som med hänsyn till anställningsform eller eljest föreliggande omständigheter kunde förväntas kvarstå i tjänst under hela månaden.

År 1957 inföll den 22 december på en söndag, varför tidigaste utbetalningsdagen för sagda månad blev den 23:e. Kungl. Maj:t medgav genom kungörelse den 10 oktober 1957, nr 552, att måndagen den 23 december fick inarbetas, till följd varav flertalet tjänstemän torde ha varit tjänstefria sagda dag. Även om vissa särskilda åtgärder vidtogs för att möjliggöra utkvittering av lön sistnämnda dag, torde i vissa fall tjänstemännen ej kunna erhålla lönen för december förrän efter julhelgen. För att undvika ett upprepande härav föreslår jag, att bemyndigandet för vederbörande myndighet att medge tidigare löneutbetalning i december utvidgas så, att utbetalningen må ske tidigast den 21:e, om den 22:e infaller på en söndag.

B. Övriga avlöningsreglementen

Vissa ändringar erfordras jämväl i *avlöningsreglementet för folkskolan* den 30 juni 1948 (nr 437), *avlöningsreglementet för kyrkomusiker* den 9 juni 1950 (nr 385), *avlöningsreglementet för övningslärare* den 9 juni 1950 (nr 386), *prästlönereglementet* den 29 juni 1951 (nr 577), *avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m.* den 27 augusti 1951 (nr 615) och *polislönerreglementet* den 14 maj 1954 (nr 226).

I fråga om samtliga angivna författningar gäller, att deras lydelse ej fastställts av riksdagen. Med hänsyn härtill begränsar jag mig beträffande desamma till att redovisa de erforderliga ändringarna.

Ändring svarande mot den under A i 49 § 2 mom. Saar föreslagna bör ske i 26 § 2 mom. avlöningsreglementet för kyrkomusiker, 21 § 2 mom. avlöningsreglementet för övningslärare, 44 § 2 mom. prästlönereglementet, 30 § 2 mom. avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m. samt 22 § 2 mom. polislönerreglementet.

Vidare bör den ändring, som under A föreslagits i 50 § 1 mom. Saar, även ske i 36 § 1 mom. avlöningsreglementet för folkskolan, 27 § 1 mom. avlöningsreglementet för kyrkomusiker, 22 § 1 mom. avlöningsreglementet för övningslärare, 45 § 1 mom. prästlönereglementet, 31 § 1 mom. avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m. samt 23 § 1 mom. polislönerreglementet.

Avlöningsreglementet för folkskolan (Arf)

Tjänsterna som rektor vid det obligatoriska skolväsendet, vilka i nuvarande organisation närmast motsvaras av distriktsöverlärartjänster och befattningar som annan överlärare, bör hänföras under Arf; detta även såvitt

gäller rektorstjänster inom kommun med försöksverksamhet eller med i folkskolan inbyggd realskollinje.

I Arf erfordras i övrigt åtskilliga ändringar, som äger samband med skolstyrelserreformen och den ändrade skolledarorganisationen. Erinras må att fr. o. m. den 1 juli 1958 begreppet skoldistrikt bortfaller, vilket medför behov av ändringar i ett flertal stadganden. De erforderliga ändringarna blir i övrigt i viss utsträckning avhängiga av utformningen av blivande stadgeföreskrifter.

Jag torde i det följande få redovisa förslag till vissa ändringar, som berör frågor av större materiell betydelse ur avlöningssynpunkt, ävensom vissa andra överväganden.

Vissa ändringar erfordras till en början i 4 § 7 mom. reglementet. Enligt stadgandets nuvarande lydelse föreligger skyldighet för distriktsöverlärare att för högst tre månader under ett och samma kalenderår mottaga förordnande att uppehålla ledamotstjänst i skolöverstyrelsen eller tjänst som statens folkskolinspektör. Rektor vid det obligatoriska skolväsendet bör vara skyldig att för motsvarande tid mottaga förordnande som skolchef i kommunen, skolinspektör eller ledamot i skolöverstyrelsen eller överstyrelsen för yrkesutbildning.

I 9 § reglementet meddelas föreskrifter om ordinarie lärares förflyttningskyldighet. Bestämmelserna bör utformas så, att det framgår att de ej är tillämpliga på rektor.

Den beslutade löneregleringen för skolledare innefattar att i åtskilliga fall avlöningsförstärkningar, befattningsarvoden eller andra årsarvoden skall utgå. Under avsnittet Lönetillägg och särskilda ersättningar i Arf föreslås skola intagas bestämmelser om avlöningsförstärkning till rektor vid skolenhet samt befattningsarvoden till rektor, tillika skolchef, och förste rektor. Bestämmelser om årsarvoden till studierektor och tillsynslärare bör där emot utfärdas i särskild ordning.

Under förenämnda avsnitt i Arf torde vidare böra intagas vissa föreskrifter beträffande reseersättning. Erinras må sålunda att till skolchef, å vilken Saar blir tillämpligt, ersättning vid förrättning och tjänsteresa kommer att utgå enligt allmänna resereglementet. Motsvarande förmåner bör tillkomma jämväl skolchef, som är underkastad Arf.

I detta sammanhang må upptagas frågan om rätt till ersättning för flyttningskostnad samt rätt till anstånd med ändring av stationeringsort för Arf underkastade rektorer och ordinarie eller extra ordinarie lärare vid tillträde av tjänst såsom skoldirektör, biträdande skoldirektör eller skolinspektör. Motsvarande möjligheter till angivna förmåner synes böra tillskapas, som de vilka vid tillträde av dylik tjänst föreligger för rektorer och lärare med avlöning enligt Saar. I den mån blivande stadge- och instruktionsbestämmelser utformas så, att skyldighet kommer att åvila skolledare eller lärare vid det obligatoriska skolväsendet att delta i av skolstyrelsen

eller statlig myndighet anordnade konferenser eller sammanträden, bör vidare ersättning i samband med resor till dylika sammankomster kunna utgå. Därest riksdagen ej har något häremot att erinra, torde Kungl. Maj:t böra äga utfärda föreskrifter i förut angivna hänseenden.

Avlöningsreglementet för övningslärare (Arö)

Jämväl i Arö erfordras vissa ändringar, som äger samband med skolstyrelsereformen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dessa.

I skrivelse den 28 augusti 1957 har *skolöverstyrelsen* hemställt om vissa ändringar i stadgan och avlöningsreglementet för övningslärare för att skapa möjlighet att inrätta övningslärartjänster med undervisning enbart i barnavård. Därest dylika tjänster inrättas, bör de jämföras med övningslärartjänster i hushållsgöromål (hemkunskap). De för ifrågasvarande tjänster erforderliga avlöningsföreskrifterna torde åtminstone tills vidare böra meddelas i särskild ordning. Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda angivna föreskrifter.

Vid 1957 års riksdag beslöts inrättande av en särskild statlig försöksskola i Linköping. Då behovet av övningslärare under försöksskolans första läsår var svårt att bedöma, förutsattes att undervisningen i övningsämnen i första hand skulle bestridas av timlärare. Kungl. Maj:t utverkade emellertid riksdagens bemyndigande att, om så visade sig mer ändamålsenligt, få inrätta ordinarie övningslärartjänster (prop. 1957: 106, SU 127, rskr 317). Vid samma års riksdag erhöll Kungl. Maj:t jämväl bemyndigande att, såvitt avsåg budgetåret 1957/58, meddela erforderliga avlöningsbestämmelser för dylika övningslärartjänster vid sidan av Arö, om Kungl. Maj:t så prövade lämpligt (prop. 1957: 158, SU 118, rskr 301).

Försöksskolan, som ännu icke kunnat träda i funktion, beräknas enligt prop. 1958: 109 träda i verksamhet fr. o. m. läsåret 1958/59. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, torde jämväl under nyssnämnda läsår Kungl. Maj:t äga rätt att, om så prövas lämpligt, meddela erforderliga avlöningsbestämmelser för övningslärartjänster vid försöksskolan vid sidan av avlöningsreglementet.

Avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m.

Genom beslut den 18 december 1957 har riksdagen godkänt vissa av Kungl. Maj:t förordade riktlinjer för folkhögskolans ställning och uppgifter, att tillämpas tills vidare från och med arbetsåret 1958/59 (prop. 146, SU 173, rskr 387). *Skolöverstyrelsen* har i särskilda skrivelser den 17 februari och den 21 mars 1958 lämnat förslag till ändringar i avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m., som föranleds av sagda riksdagsbeslut.

Enligt 6 § 1 mom. reglementet äger rektor vid folkhögskola utan sommarkurs åtnjuta 90 procent av lönen enligt statens löneförordning, dock med rätt för skolöverstyrelsen att under vissa förutsättningar medge full lön. Riksdagens förenämnda beslut innebär bl. a., att här avsedd folkhögskolas årliga minimilästid skall förlängas från 24 till 30 veckor. Som konsekvens av den ökade arbetsbörda, som kommer att åvila rektor genom denna förlängning av lästiden, finner skolöverstyrelsen det skäligt, att lönen till rektor vid sådan folkhögskola höjes till 95 procent.

Riksdagens beslut innebär vidare, att de nu förekommande statsunderstödda fortsättnings- och folkbildningskurserna skall ersättas med ämneskurser. Detta medför behov av en formell ändring i 6 § 2 mom.

Skolöverstyrelsen har slutligen i sin skrivelse den 21 mars 1958 framhållit, att överstyrelsen genom 1957 års riksdagsbeslut fått möjlighet att medgiva anordnande under ett och samma arbetsår av två kurser av samma omfattning som en vinterkurs eller av tre sådana kurser under loppet av två arbetsår. En dylik kursdubbling är i första hand tänkt som en försöksverksamhet. Den kan komma att skapa vissa problem med avseende bl. a. på lärarnas anställningsförhållanden och avlöningsvillkor. I avvaktan på närmare erfarenheter av hur dessa kurser kan komma att bli utformade, har överstyrelsen ansett sig icke kunna framlägga förslag till definitiva bestämmelser härom. Frågan om anställningens art och avlöningen bör enligt överstyrelsens mening tills vidare underställas Kungl. Maj:t från fall till fall.

Skolöverstyrelsen har berett Svenska folkhögskolans lärarförening tillfälle till överläggningar rörande här berörda frågor. Föreningen har därvid biträtt samtliga överstyrelsens nyss nämnda förslag.

Kungl. Maj:t torde böra utverka riksdagens bemyndigande att besluta om förut angivna ändringar i avlöningsreglementet. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, bör det vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att i fall, då kursdubbling anordnas, tills vidare besluta om anställnings- och avlöningsvillkoren för därav berörda lärare.

II. Krigsavlöningsbestämmelser m. m.

1945 års krigsavlöningsreglemente för *militär och civilmilitär personal vid försvaret* (SFS 1945: 833) är utarbetat med beaktande av de erfarenheter, som vunnits under tiden för den förstärkta försvarsberedskapen under andra världskriget. Reglementet, som icke satts i kraft, kan emellertid icke anses användbart under nuvarande förhållanden. Det bygger sålunda på fredsavlöningsbestämmelser, som numera upphört att gälla.

I anslutning till 1947 års allmänna lönereglering bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att, innan nytt krigsavlöningsreglemente utfärdats, besluta om de ändringar i gällande krigsavlöningsreglemente, som påkallades av löne-

regleringen (prop. 1947: 281, SU 233, rskr 442). Kungl. Maj:t bemyndigades vidare genom beslut av 1948 års riksdag (prop. 225, SU 165, rskr 351) att, därest värnpliktiga med stöd av 28 § värnpliktslagen skulle inkallas till militärtjänstgöring, innan nytt krigsavlöningsreglemente utfärdats, besluta om de ändringar i gällande krigsavlöningsreglemente, som påkallades av den nya lönerregleringen för statens tjänstemän, eller utfärda provisoriskt krigsavlöningsreglemente.

År 1947 hade tillkallats särskilda sakkunniga (1947 års krigsavlönings-sakkunniga) för att verkställa översyn av krigsavlöningsreglementet. De sakkunniga har den 31 januari 1951 avgivit betänkande (stencilerat) med förslag i ämnet.

I prop. 1951: 190 förklarade sig dåvarande chefen för civildepartementet icke beredd att på grundval av de sakkunnigas förslag upptaga frågan om nytt krigsavlöningsreglemente till behandling. I enlighet med förslag i propositionen erhöll Kungl. Maj:t bemyndigande (SU 164, rskr 307) att i avvaktan på slutgiltiga bestämmelser utfärda provisoriska krigsavlöningsbestämmelser, därest behov härav skulle uppkomma.

Krigsavlönings-sakkunnigas förslag har efter remissbehandling varit föremål för överarbetning inom civildepartementet genom särskild sakkunnig. Resultatet av denna överarbetning har redovisats i två promemorior, en av den 31 maj 1954 med förslag till krigsavlöningsreglemente för personal vid krigsmakten (militärt krigsavlöningsreglemente) och en av den 21 december 1955 med förslag till kungörelse med avlöningsbestämmelser för militär och civilmilitär personal m. fl. vid krigsmakten under beredskapstillstånd m. m. (kungörelse om beredskapsavlönning). Då innehållet i dessa promemorior i vissa hänseenden väsentligt avvek från de krigsavlönings-sakkunnigas förslag, har även promemoriorna varit föremål för remissbehandling.

För *civil personal vid krigsmakten* samt för *personal vid den allmänna civilförvaltningen och i statsunderstödd verksamhet* med lön enligt av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser har några krigsavlöningsbestämmelser motsvarande dem, som intagits i 1939 och 1945 års krigsavlöningsreglementen för personalen vid krigsmakten, icke utfärdats. I samband med den under andra världskriget intagna förstärkta försvarsberedskapen utverkade Kungl. Maj:t av riksdagen bemyndigande att meddela särskilda avlöningsföreskrifter vid eventuell övergång till krisadministration. Sådant bemyndigande lämnades av riksdagen för ett budgetår i sänder. Beträffande innebörden av bemyndigandena torde få hänvisas till prop. 1940: 294. Bemyndigandena utnyttjades endast i begränsad utsträckning.

För att inom civildepartementet biträda med utredning av frågan om de avlöningsbestämmelser, som borde gälla vid en övergång helt eller delvis till krisadministration, tillkallades enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 februari 1951 särskilda sakkunniga. I avvaktan på resultatet av denna utredning begärdes i nyssnämnda prop. 1951: 190 bemyndigande för Kungl. Maj:t att provisoriskt meddela erforderliga bestämmelser i fråga om avlönings- och

pensionsförhållanden vid övergång till krisadministration. Riksdagen lämnade det sålunda begärda bemyndigandet (SU 164, rskr 307).

I ett den 30 november 1951 avgivet betänkande (stencilerat) har de sakkunniga framlagt förslag till civilt krigsavlöningsreglemente för tjänstemän, å vilka Saar äger tillämpning, avsett att gälla under krig och av krig föranledda särskilda förhållanden. Förslaget har efter remissbehandling överarbetats inom civildepartementet.

Frågan om *utbetalning av löner och pensioner under krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden* har tagits upp till behandling i en av särskild utredningsman inom finansdepartementet den 20 juni 1955 avgiven promemoria med förslag till allmänna riktlinjer för underlättande av utbetalningsväsendet m. m. under krig. I promemorian har förutsatts, att avlöningsbestämmelserna skall utformas i huvudsaklig överensstämmelse med framlagda förslag till civila och militära krigsavlöningsreglementen. För att möjliggöra utbetalning av lön till tjänstemans hustru eller annan förmåntagare samt för att underlätta uträkning och utbetalning av lön till tjänstemannen själv föreslås i promemorian, att såväl tjänstemannen som förmåntagaren skall förses med en särskild handling, kallad lönebevis. Detta bevis skall medföra rätt för innehavaren att, då utbetalning på grund av rådande förhållanden icke kan ske i vanlig ordning, på valfri postanstalt utkvittera på beviset angivet belopp. Utredningsmannen föreslår vidare, att på lönebeviset upptaget belopp skall utgöra lönen minskad med preliminär skatt, uträknad efter viss schablon.

Pensionsutbetalningen under krig föreslås ske efter i huvudsak samma system som löneutbetalningen.

I prop. 1957: 176 med förslag till viss för krigsförhållanden avsedd beredskapslagstiftning inom finansdepartementets verksamhetsområde anför departementschefen bl. a., att någon erinran enligt hans mening icke funnes att göra mot att, för den händelse löne- och pensionsbevis — utformade i huvudsaklig överensstämmelse med utredningsmannens förslag — komme att utfärdas, man därvid använde sig av ett efter viss schablon beräknat skatteavdrag. Den vidare beredningen av frågan om utbetalning av löner och pensioner ankom enligt departementschefens mening på civildepartementet.

Vad sålunda uttalats föranledde ingen erinran från riksdagen (BevU 51, rskr 384). Med stöd av riksdagens beslut utfärdades den 20 december 1957 förordning (nr 686) om taxeringsväsendet under krigsförhållanden m. m. Enligt 3 § förordningen äger Kungl. Maj:t bl. a. möjlighet föreskriva, att avdrag för preliminär skatt skall kunna ske efter viss schablon. Angivna möjlighet torde kunna utnyttjas vid tillskapande av ett system med löne- och pensionsbevis.

Hänvisning till krigsavlöningsbestämmelser förekommer i Saar och i övriga av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsreglementen. Sålunda stadgas i 19 § 2 mom. förstnämnda reglemente att för tjänsteman, vilken i egenskap av innehavare av i reglementet avsedd tjänst åtnjuter avlöningsförmåner

enligt krigsavlöningsbestämmelser, nämnda förmåner skall träda i stället för å tjänsten eljest utgående avlöningsförmåner. Motsvarande stadgande återfinnes i 16 § 2 mom. prästlönerreglementet, 4 § 2 mom. avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m. samt 4 § 2 mom. polislönerreglementet. I 28 § I, punkt 2 Saar och motsvarande författningsrum i övriga av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsreglementen hänvisas i fråga om löneförmåner vid tjänstledighet för militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt å tjänstemannen, till av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Även i av Kungl. Maj:t utfärdade pensionsreglementen återfinnes bestämmelser, som syftar till att reglera sammanträffandet av förmåner enligt vederbörande pensionsreglemente och förmåner enligt krigsavlöningsreglementet.

Departementschefen

Såsom av det tidigare anförda framgår, har Kungl. Maj:t genom beslut av 1951 års riksdag erhållit bemyndigande att — i avvaktan på att mera definitiva bestämmelser kunde utfärdas — provisoriskt meddela erforderliga krigsavlöningsbestämmelser ävensom föreskrifter i fråga om avlönings- och pensionsförhållanden vid en övergång till krisadministration. Under den därefter gångna tiden har frågan om utformningen av krigsavlöningsbestämmelser, avsedda att ersätta 1945 års krigsavlöningsreglemente ävensom att under krig reglera avlöningsförhållandena för civil personal, underkastad statliga avlöningsbestämmelser, varit föremål för ett omfattande utredningsarbete. Jag torde nu få anmäla frågan om utfärdande av dylika bestämmelser.

Jag vill härvid först upptaga frågan om formen för riksdagens medverkan vid bestämmelsernas utfärdande. Under de år förberedelsearbetet till här avsedda nya krigsavlöningsbestämmelser pågått, har det kunnat konstateras, att de fortgående förändringarna i de för fred gällande avlöningsbestämmelserna medfört behov av upprepade överarbetningar av gjorda författningsutkast. Detta förhållande jämte den omständigheten, att den inom civildepartementet tillkallade löneförfattningsberedningen har till uppgift att överarbeta de statliga avlöningsreglementena, finner jag tala mot att utarbetade författningsförslag underställes riksdagen för godkännande. Vid de ingående överväganden, som ägnats de tilltänkta bestämmelsernas sakinhåll och formella uppställning, har jag kommit till den uppfattningen, att för riksdagen endast bör redovisas vissa huvudgrunder för avlöningsförmånernas avvägning och att Kungl. Maj:t bör erhålla bemyndigande att med iakttagande av angivna grunder utfärda och besluta om ändringar i författningarna. Ett bemyndigande av angivna innebörd torde jämväl giva möjlighet till en överskådligare redigering av bestämmelserna, eftersom någon gränsdragning mellan bestämmelser, som är bundna med riksdagen, och

bestämmelser, som Kungl. Maj:t äger utfärda utan riksdagens hörande, icke skulle behöva göras.

Det må framhållas, att en sådan ordning för bestämmelsernas utfärdande, som här förut angivits, icke skulle innebära någon mera betydande avvikelse i sak i förhållande till 1945 års krigsavlöningsreglemente. Angivna reglemente utfärdades visserligen med stöd av riksdagens beslut men präglas av att i åtskilliga hänseenden möjlighet att medgiva avvikelser från bestämmelserna tillkommer Kungl. Maj:t. I fråga om exempelvis krigslön under tjänstledighet, förplägnad, inkvartering, utrustning och sjukvård skall vidare enligt reglementet gälla, vad Kungl. Maj:t därom förordnar.

Vad tidigare anförts om de fortgående ändringarna i fredsavlöningsbestämmelserna medför jämväl att med utfärdandet av krigsavlöningsbestämmelserna torde böra anstå till dess behov av dylika bestämmelser är förhanden. Jag förutsätter härvid, att utarbetade författningstexter skall föreligga och att de fortlöpande skall hållas aktuella med beaktande av ändringar i fredsavlöningsbestämmelserna. Utfärdandet av bestämmelserna skall sålunda kunna ske med kort varsel.

Såsom tidigare anförts är 1945 års krigsavlöningsreglemente — eftersom det bygger på fredsavlöningsbestämmelser som upphört att gälla — föråldrat. Det bör sålunda redan nu upphävas. Så bör också ske med vissa andra kungörelser med avlöningsföreskrifter för krigs- eller beredskapstillstånd, vilka utfärdades under det senaste världskriget och som formellt ännu gäller.

Jag torde härefter få redovisa vissa överväganden beträffande de tilltänkta krigsavlöningsbestämmelsernas utformning.

Såvitt gäller motsvarigheten till de bestämmelser, som nu återfinnes i 1945 års krigsavlöningsreglemente, vill jag till en början framhålla följande. Angivna bestämmelser bör i princip äga tillämpning å militär och civilmilitär personal vid försvaret på motsvarande sätt som enligt förenämnda krigsavlöningsreglemente. Dock bör även civilförsvarspliktig personal, som tages i anspråk för tjänstgöring vid krigsmakten, omfattas av bestämmelserna. Bestämmelser bör meddelas icke blott för krigstillstånd utan även för beredskap, bl. a. i betraktande av att enhetliga fredsavlöningsbestämmelser icke gäller för samtliga personalkategorier. Vidare må erinras, att fredsavlöningsbestämmelserna för den fast anställda, icke ständigt tjänstgörande personalen vid försvaret utformats med beaktande av den begränsade tjänstgöringsskyldighet, som under fred åvilar denna personal. Detta medför att jämväl bestämmelserna för beredskap i flera avseenden måste innebära avvikelser från fredsavlöningsbestämmelserna.

I fråga om civil personal med avlöning enligt statliga avlöningsreglementen finner jag mig böra föreslå, att fredsavlöningsbestämmelser i princip skall tillämpas jämväl under beredskapstillstånd. Härvid kan emellertid fråga uppkomma om utfärdande av vissa kompletterande eller från fredsbe-

stämmelserna avvikande föreskrifter. Särskilda krigsavlöningsbestämmelser bör däremot vid krigstillstånd träda i stället för fredsavlöningsbestämmelserna. Förberedelsearbetet har såvitt gäller krigsavlöningsbestämmelserna hittills inriktats särskilt på de bestämmelser som skulle tillämpas på personal, som är underkastad Saar, men avses efter hand skola omfatta jämväl personal med avlöning enligt andra statliga avlöningsreglementen.

I fråga om huvudgrunderna för de tilltänkta bestämmelsernas utformning vill jag framhålla följande.

För krigstillstånd tillämpliga bestämmelser bör utformas med absolut tonvikt på enkelhet och lättillämplighet. Avkall måste härvid göras på vissa av de principer, som är grundläggande för fredsavlöningsbestämmelsernas utformning, och en mera schablonmässig avvägning av förmånerna eftersträvas. För att vinna administrativ lätthanterlighet måste å ena sidan eftergivnas vissa kontrollkrav från statens sida beträffande förmånernas åtnjutande och å andra sidan anställningshavarna vara beredda att släppa kravet på vad man brukar kalla millimeterrättvisa.

De för krig tillämpliga *militära avlöningsbestämmelserna* torde, med beaktande i övrigt av vad nyss anförts, böra utformas i enlighet med följande huvudgrunder.

Avlöningen bör utgå i form av krigslön och särskilda förmåner. Krigslönen skall för fast anställd personal utgå i form av månadslön och terminslön och för värnpliktiga i form av enbart terminslön. Månadslön förutsättes skola utgå efter ortsgrupp 5 och löneklassuppflyttningar ske endast vid befordran eller krigskonstituering och då enligt förenklade regler. Terminslön bör anknytas till tjänstegrad (tjänstklass). Förenklade bestämmelser om löneavdrag införes. Den som är krigsfånge, internerad hos främmande makt eller anmäld som saknad bör i princip få bibehålla lönen. Beträffande kontanta avlöningsförmåner vid sidan av lönen bör gälla förenklade regler. I vissa fall bör förmånerna bortfalla. Rätten till fri inkvartering och förplägnad resp. kontant ersättning härför utsträcker. Rätt till fri transport och fri inkvartering och förplägnad bör gälla vid inställelse- och tjänsteresor även för resor vid krigsledighet. Beklädnad och utrustning erhålles såsom lån. Fri sjukvård bör åtnjutas.

För beredskapstillstånd erfordras ej så stora avvikelser från fredsavlöningsbestämmelserna som i fråga om bestämmelserna för krig. Vissa förändringar bör dock genomföras.

För *civil personal* bör krigsavlöningsbestämmelserna i viss omfattning utformas i anslutning till vad som förutsatts beträffande militär personal. Så bör gälla beträffande månadslön, löneklassuppflyttning, lön under tjänstledighet, krigsfångenskap och internering hos främmande makt m. m., fri transport samt inkvartering och förplägnad vid tjänsteresa m. m. och fri sjukvård. Härutöver förutsättes bl. a. att tjänsteman skall vara skyldig att uppehålla annan tjänst, vid vilken lön utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade

avlöningsbestämmelser. Tjänsteman, som på grund av att verksamheten inskränkes eller upphör eller av annan anledning icke kan beredas arbete, förutsättes skola kunna permitteras med rätt att bibehålla lönen, såvitt gäller icke-ordinarie tjänsteman dock endast för tid motsvarande uppsägningstiden. Rätt till semester och ferier skall icke föreligga; i stället införes ökad möjlighet till tjänstledighet med oavkortad lön. Vikariatsersättning, gottgörelse för övertidstjänstgöring och obekvämetstillägg förutsättes icke skola utgå. Samma bör gälla beträffande vissa tilläggsarvoden, som anknyter till tjänstgöring av tillfällig natur eller har karaktären av ersättning för arbete utöver normal arbetstid eller å obekväm arbetstid. För tilläggsarvoden, som må bibehållas under krig, förutsättes skola tillämpas schablonmässiga beräkningsgrunder.

Frågan om utbetalningssystemet för löner och pensioner, i fall då utbetalningen på grund av krigsförhållanden icke kan ske på vanligt sätt, bör enligt min mening kunna lösas i viss överensstämmelse med de riktlinjer, som anges i den förenämnda promemorian av den 20 juni 1955.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att en utformning av krigsavlöningsbestämmelserna i enlighet med de huvudgrunder, jag tidigare föreslagit, i icke oväsentlig grad skulle underlätta en lösning enligt de i promemorian angivna riktlinjerna.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med de huvudgrunder, för vilka jag i det föregående redogjort, utfärda krigsavlöningsbestämmelser för personal underkastad av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser. Kungl. Maj:t torde vidare böra utverka bemyndigande att vidtaga de ändringar i gällande avlönings- och pensionsreglementen, som erfordras för att anknyta krigsavlöningsbestämmelserna till desamma, ävensom att efter vidare utredning meddela närmare föreskrifter rörande utformningen och användningen av löne- och pensionsbevis.

III. Vissa särskilda frågor

Ökad ledighet för landfyrapersonal

Inom arbetsområden, där arbetets behöriga gång kräver tjänstgöring å sön- och helgdag, skall enligt 10 § 3 mom. Saar tjänsteman beredas frihet från tjänstgöring minst varannan sådan dag, om ej vederbörande myndighet av särskilda skäl annorlunda bestämt.

Inom sjöfartsstyrelsens förvaltningsområde finnes personalgrupper med arbetsuppgifter, som måste fullgöras under veckans alla dagar, och för vilka grupper det av praktiska och organisatoriska skäl icke är möjligt att

utan oproportionerligt stora kostnader ordna tjänstefrihet på sätt i nyssnämnda stadgande föreskrives. För dessa grupper har särskilda föreskrifter om kompensationsledighet för sön- och helgdagstjänstgöring därför måst meddelas.

För landfyrpersonal gäller sedan den 1 juli 1950, att tjänsteman kvartalsvis äger åtnjuta ledighet med oavkortade löneförmåner under högst så många dagar som motsvarar halva antalet av de sön- och helgdagar under nästföregående kalenderkvartal, varunder tjänstemannen icke varit ledig.

För personal vid lotsplatser samt å lotsdistriktens tjänstefartyg har i enlighet med beslut vid 1952 års riksdag (prop. 134, SU 154, rskr 301) frågan om kompensation för sön- och helgdagstjänstgöring lösts genom en s. k. fritidsreglering. Denna innebär, att tjänsteman för varje kalendermånad, varunder han fullgjort tjänstgöring under minst 25 dagar, erhåller 5 fridygn. Uppgår antalet tjänstgöringsdagar inklusive fridygn icke till 25, reduceras antalet fridygn enligt en av vederbörande myndighet fastställd tabell. Fridygnen skall om möjligt utgå under den kalendermånad, varå ledigheten belöper, men kan under vissa förutsättningar uttagas i efterhand och då även i form av viss tids sammanhängande ledighet.

I framställning den 23 april 1957 har *Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* hemställt, att den fritidsreglering, som gäller för personalen vid lotsplatserna och å lotsdistriktens tjänstefartyg, måtte utsträckas till att omfatta jämväl landfyrpersonalen.

Frågan om beredande av bättre kompensation för sön- och helgdagstjänstgöring åt landfyrpersonalen väcktes redan 1952 av Fyrpersonalens förening. Sjöfartsstyrelsen har sedermera vid olika tillfällen tagit upp frågan om utökad ledighet för landfyrpersonalen samt äskat medel för härför erforderlig personalförstärkning. I årets statsverksproposition (X ht, p. 61) har till behandling upptagits fråga om införande för landfyrpersonalen av en fritidsreglering, motsvarande den som gäller för lotsplatsernas personal m. fl. Chefen för handelsdepartementet har därvid förutsatt, att, därest resultatet av en prövning av förslaget skulle medföra ökade utgifter för staten, vederbörande anslagspost får överskridas med härför erforderligt belopp.

Med hänsyn till de förmåner i form av ökad ledighet, som kommit andra grupper inom lots- och fyrstaten till del, bör enligt min mening en förbättring av landfyrpersonalens kompensation för sön- och helgdagstjänstgöring nu genomföras. Denna förbättring bör, såsom föreslagits, åstadkommas på det sättet, att den för personalen vid lotsplatserna m. fl. gällande fritidsregleringen utsträcker till att omfatta även landfyrpersonalen. Då till en början vissa svårigheter beträffande vikariefrågan kan komma att utgöra hinder mot att i full utsträckning bereda personalen den ökade ledigheten, bör anordningen i den takt sjöfartsstyrelsen finner lämplig genomföras successivt med början fr. o. m. den 1 juli 1958. Det torde få ankomma på Kungl.

Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på sjöfartsstyrelsen att utfärda de närmare föreskrifter, som erfordras för genomförande av en fritidsreglering för här avsedd personal.

Avlöningsförmåner för personal vid Grundkallens fyrplats

En ny bottenfast fyr på Dittmansgrund, beläget i nordligaste delen av grundområdet Grundkallegrund i norra Ålandshav, håller f. n. på att uppföras. Fyren, som är avsedd att ersätta Grundkallens fryskepp och som även kommer att benämnas Grundkallen, uppföres på 7 meters vattendjup i öppna havet omkring 26 km från kusten och 60 km från närmaste hamn. Arbetet med fyren kan under loppet av budgetåret 1958/59 komma att fortskrida så långt, att det blir erforderligt att för vissa bevakningsuppgifter bemanna densamma med fyrpersonal.

I skrivelse den 21 mars 1958 har *sjöfartsstyrelsen* med framhållande av att tjänstgöringsförhållandena vid fyren Grundkallen kommer att bli likartade med dem, som förekommer å fryskepp samt å den söder om Ölands södra udde belägna fyren Ölands södra grund, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens bemyndigande att meddela beslut eller bestämmelser av innebörd, att personalen vid fyren Grundkallen i fråga om avlöningsförmåner likställs med fryskeppspersonal och personal vid fyren Ölands södra grund.

För egen del har jag intet att erinra mot att personalen vid den blivande fyren Grundkallen likställs med personalen vid fyren Ölands södra grund. Det förtjänar härvid nämnas, att Grundkallens fyr ligger omkring 25 km längre från närmaste hamn än fyren vid Ölands södra grund. Genom beslut vid 1950 års riksdag (prop. 139, SU 97, rskr 169) erhöll personalen vid sistnämnda fyrplats de speciella förmåner, som enligt de i 28 och 29 §§ samt 35 § 2 mom. Saar meddelade särskilda bestämmelserna för lots- och fyrstaten tillkommer personalen å fryskepp. Vidare har såväl fryskeppspersonalen som personalen vid Ölands södra grund fyr med stöd av beslut vid 1956 års riksdag (prop. 158, SU 119, rskr 272) tillerkänts tjänstefrihet med oavkortad lön under 30 dagar för kalenderår. Här avsedda särskilda förmåner bör sålunda tillkomma även personalen vid Grundkallens fyrplats. Riksdagens bemyndigande härtill bör utverkas. Med hänsyn till pågående översyn av de statliga löneförfattningarna synes föreskrifter av här avsett innehåll — i överensstämmelse med vad som gäller i fråga om fyrplatsen Ölands södra grund — tills vidare böra meddelas vid sidan av reglementet.

Ersättning för beredskapstjänst vid vissa till Flaxenviks oljedepå hörande anläggningar

Jämlikt 37 § 1 mom. Saar utgår enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, avlöningsförstärkningar och befattningsarvoden m. m. Sådana bestämmelser har meddelats i tilläggsbestämmelserna till Saar. Enligt bilaga D, avd. II B, till dessa bestämmelser utgår i vissa angivna fall särskild ersättning för vecka räknat till tjänstemän vid bl. a. statens järnvägar och statens vattenfallsverk vid fullgörande av s. k. beredskapstjänstgöring.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 27 mars 1953 funnit en av vattenfallsstyrelsen den 31 januari 1952 gjord framställning om ersättning för beredskapstjänstgöring vid statens vattenfallsverks oljelagringsanläggningar i Stockholms skärgård ej föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vattenfallsstyrelsen har med skrivelse den 8 november 1957 överlämnat en av *Statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund* till Kungl. Maj:t ställd framställning om beredskapsersättning för viss personal, som fullgör beredskapstjänst vid de till Flaxenviks oljedepå hörande oljelagringsanläggningarna i Stockholms skärgård.

Vattenfallsstyrelsen anför i sin skrivelse, att området för ifrågavarande verksamhet, avseende mottagning och lagring av flytande bränslen, under de senaste åren avsevärt utvidgats. År 1951 betjänades vattenfallsverkets dåvarande två anläggningar i skärgården av två tjänstemän. Numera sysselsattes emellertid fem tjänstemän vid fyra anläggningar. Värdet av den kvantitet olja, som in- och utpumpas i fartyg, som trafikerar de två största anläggningarna, har för år 1956 i förhållande till år 1951 mer än tredubblats till ett värde av cirka 76 miljoner kronor. Styrelsen finner det ur ekonomisk synpunkt vara av stor betydelse, att personalberedskapen vid anläggningarna hålls hög, så att lossning av fartygen kan ske så snabbt som möjligt. Även särskild vakthållning vid anläggningarna är i vissa fall nödvändig. Styrelsen framhåller, att den beredskaps- och bevakningstjänst, som bestrides i förevarande fall, är av sådan beskaffenhet, att tjänstgöringen principiellt kan jämföras med beredskapstjänsten vid ett kraftverk. Styrelsen finner sig med hänsyn till det anförda kunna tillstyrka att rätt till beredskapsersättning införes för personal vid ifrågavarande oljelagringsanläggningar.

Statskontoret har i avgivet utlåtande med hänvisning till vattenfallsstyrelsens uppfattning om beskaffenheten av ifrågavarande beredskaps- och bevakningstjänst ansett sig icke kunna rikta erinran mot bifall till styrelsens framställning. Enligt statskontorets mening bör beredskapsersättningen utgå enligt de grunder, som vid vattenfallsverket eljest tillämpas för sådan ersättning.

Verksamheten vid ifrågavarande oljelagringsanläggningar har påtagligt intensifierats, sedan vattenfallsstyrelsens tidigare gjorda framställning om beredskapsersättning för tjänstgöring vid anläggningarna lämnades utan bifall. Jag finner mig därför kunna förorda, att ersättning medgives utgå för beredskaps- och bevakningstjänst vid de till Flaxenviks oljedepå hörande anläggningarna. Ersättningarna bör bestämmas att utgå efter samma grunder, som tillämpas vid vattenfallsverket enligt nämnda bestämmelser i bilaga D, avd. II B, till tilläggsbestämmelserna till Saar. Ersättningarna torde böra utgå från och med den 1 juli 1958.

Ändrad hyressättning för vissa tjänstebostäder

Storleken av de hyror, som folkskolans lärare har att erlægga för åt dem upplåtna tjänstebostäder, framgår av de i 21 § boställsordningen för folkskolans lärare (SFS 1946: 883) angivna hyresavdragen. För de prästerliga tjänstebostäderna utgår hyrorna med belopp, som motsvarar de i 33 § 5 mom. prästlönereglementet upptagna bostadsavdragen. Här nämnda avdrag inkluderar ej bränslekostnader.

Nuvarande hyres- och bostadsavdrag fastställdes genom beslut vid 1955 års riksdag (prop. 98, SU 113, rskr 266; prop. 171, SU 134, rskr 306). Beslutet innebar, att hyrorna för folkskolläraernas tjänstebostäder höjdes med cirka 30 procent för A-bostäder, 25 procent för B-bostäder och 15 procent för C-bostäder. För sådana A-bostäder, som första gången tagits i bruk efter den 31 december 1950, höjdes hyrorna med cirka 40 procent. I fråga om de prästerliga tjänstebostäderna innebar beslutet, att hyrorna höjdes med cirka 25 procent samt att de i hyresgrupp 4 efter höjningen utgående hyresbeloppen gjordes tillämpliga jämväl för bostäder i hyresgrupp 5.

I en den 27 januari 1958 avgiven promemoria har 1952 års tjänstebostadsutredning tagit upp frågan om en höjning av nu gällande hyror för åt folkskollärare och präster upplåtna tjänstebostäder.

I promemorian föreslås med hänsyn till de generella hyreshöjningar, som Kungl. Maj:t jämlikt 5 § hyresregleringslagen under de senaste åren medgivit för bostäder i den allmänna hyresmarknaden, vissa procentuella höjningar av de fr. o. m. den 1 juli 1955 gällande hyrorna för åt folkskollärare och präster upplåtna tjänstebostäder. En omarbetning av hyrestabellerna av mera principiell natur har tjänstebostadsutredningen icke ansett lämplig i dagens läge. En viss ändring har dock ifrågasatts såtillvida att hyreshöjningen, i syfte att minska spännvidden mellan hyrorna i de lägre och de högre hyresgrupperna, i förslaget gjorts något större i hyresgrupperna 1 och 2 än i de övriga (grupperna 3—5). Därjämte har för folkskolans tjänstebostäder föreslagits, att — såsom redan gäller för de prästerliga tjänstebostäderna — bostäder å orter inom hyresgrupperna 4 och 5 åsattes samma hyror, d. v. s. de på grundval av gällande hyror i den förra hyresgruppen beräknade nya hyrorna för hyresgrupp 4.

Hyreshöjningen, som i princip skulle anknyta till den generella hyreshöjningen men göras oberoende av huruvida tjänstebostad är belägen å hyresreglerad eller icke hyresreglerad ort, föreslås för folkskolans A-bostäder skola uppgå till 15 procent i hyresgrupperna 1 och 2 samt 10 procent i övriga hyresgrupper. För folkskolans B- och C-bostäder liksom för de prästerliga tjänstebostäderna innebär utredningens förslag, att hyrorna i de båda lägsta hyresgrupperna höjes med 20 procent och i övriga hyresgrupper med 15 procent.

Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av *bostadsstyrelsen, statskontoret, skolöverstyrelsen, statens bostadsnämnd, Svenska landskommunernas förbund, Svenska pastoratens riksförbund, Svenska stadsförbundet, SACO* och *TCO*.

Remissyttrandena

Allmänna synpunkter. Samtliga remissmyndigheter är ense med tjänstebostadsutredningen om att en höjning av hyrorna för åt folkskollärare och präster upplåtna tjänstebostäder med hänsyn till hyreshöjningarna på den allmänna hyresmarknaden är befogad. *Statens bostadsnämnd* erinrar härvid om att det övervägande antalet statliga myndigheter numera justerat hyrorna för sina tjänstebostäder upp till eller i närheten av marknadshyrorna.

Statskontoret anser, att den av utredningen föreslagna differentieringen av hyreshöjningen i de lägre och högre hyresgrupperna i syfte att minska spännvidden mellan hyrorna i de olika grupperna icke är befogad utan föreslår, att de i promemorian ifrågasatta procenttalen i hyresgrupperna 1 och 2 göres tillämpliga jämväl å övriga hyresgrupper.

Den av utredningen använda metoden att — under motivering att en fortgående höjning av hyresnivån äger rum även å de icke hyresreglerade orterna — anknyta hyreshöjningen för tjänstebostäderna till den av Kungl. Maj:t för lägenheter å hyresreglerade orter medgivna generella hyreshöjningen har föranlett vissa uttalanden. *Svenska pastoratens riksförbund* ifrågasätter sålunda, om de normer, som gäller för den allmänna regleringen av hyrorna, bör tillämpas oförändrade på prästgårdarna. *SACO* hävdar, att det vid en anpassning av hyrorna för prästerliga tjänstebostäder till marknadshyrorna är nödvändigt att utgå från lägre procenttal än de av Kungl. Maj:t för lägenheter å de hyresreglerade orterna medgivna. *TCO* erinrar om att övervägande delen av de tjänstebostäder, varom här är fråga, är belägna å icke hyresreglerade orter, där hyresutvecklingen är obunden av generella bestämmelser.

Bostadsstyrelsen framhåller, att flertalet orter tillhörande hyresgrupp 1 torde ha en obetydlig hyresmarknad och att sannolika skäl talar för att inom sådana orter hyreshöjningen varit mindre än vad som motsvarar den

medgivna generella höjningen på hyresreglerad ort. *Statens bostadsnämnd* anser däremot med stöd av sina erfarenheter, att de av tjänstebostadsutredningen föreslagna hyreshöjningarna icke behöver göras beroende av huruvida tjänstebostäderna är belägna å hyresreglerade eller icke hyresreglerade orter. Ett flertal av de statliga bostadsförvaltande myndigheterna uttager sålunda numera — såsom en motsvarighet till den generella hyreshöjningen å de hyresreglerade orterna — en procentuell förhöjning av hyrorna jämväl för sådana tjänstebostäder, som är belägna å icke hyresreglerade orter. *Skolöverstyrelsen* finner alla skäl tala för att hyresjusteringen får viss anknytning till den generella hyreshöjning, som ägt rum.

Hyrorna för folkskolans tjänstebostäder. Utredningens förslag härutinnan har tillstyrkts av *bostadsstyrelsen*, *statens bostadsnämnd*, *Svenska landskommunernas förbund* och *Svenska stadsförbundet*.

Bostadsnämnden anför beträffande denna del av förslaget bl. a. följande.

Ehuru förslaget ger en väsentligt bättre anpassning av »folkskolehyrorna» till marknadsläget och till hyresläget för tjänstebostäder inom flertalet övriga förvaltningsområden, där Saar eller andra av Kungl. Maj:t fastställda avlöningsreglementen tillämpas, än vad för närvarande är fallet, få dock de föreslagna hyresbeloppen framförallt i hyresgrupperna 1 och 2, inom vilka 99 procent av tjänstebostäderna är belägna, enligt bostadsnämndens mening fortfarande betraktas såsom relativt låga.

Beträffande hyrorna för B- och C-bostäderna anser *skolöverstyrelsen*, att de ej bör sammanföras i en grupp med hänsyn till att de senare bostäderna som regel är mycket gamla och till följd härav uppvärmningskostnaderna, för vilka tjänstebostadsinnehavaren själv svarar, är oproportionerligt stora. Överstyrelsen föreslår därför, att procentalen 20 för hyresgrupperna 1 och 2 och 15 för hyresgrupperna 3 och 4 endast tillämpas vid höjningen av hyrorna för B-bostäder, medan för C-bostäder i samtliga hyresgrupper 10 procent bör komma i fråga.

Hyrorna för de prästerliga tjänstebostäderna. *Statens bostadsnämnd* har i och för sig intet att erinra mot de grunder, på vilka tjänstebostadsutredningen byggt sitt förslag beträffande hyreshöjningen för de här ifrågakvarande tjänstebostäderna, eller mot de hyresbelopp, utredningen kommit fram till. *Bostadsnämnden* anser det emellertid kunna övervägas, huruvida icke de av tjänstebostadsutredningen föreslagna procenttalen — med beaktande av att uppvärmningskostnaderna för ifrågakvarande bostäder vanligen är höga — borde något reduceras, förslagsvis med fem enheter. *Statskontoret* anser å andra sidan, att hyran för prästbostäderna bör uppräknas med 20 procent i samtliga hyresgrupper.

Svenska pastoratens riksförbund förordar, att en viss försiktighet iakttagas vid hyreshöjningen. Jämväl *SACO* anser, att hyreshöjningen för de prästerliga tjänstebostäderna bör sättas lägre än vad som föreslagits. Som skäl härför framhåller *SACO* bl. a., att de stora uppvärmningskostnaderna ofta leder till höga totala bostadskostnader.

Representanter för SACO och TCO har beretts tillfälle att till civildepartementet framföra sina synpunkter i fråga om den i promemorian föreslagna hyreshöjningen.

Departementschefen

Enligt vad tjänstebostadsutredningen kunnat konstatera, har sedan den 1 juli 1955, då hyrorna för folkskolans tjänstebostäder och de prästerliga tjänstebostäderna senast reglerades, en höjning ägt rum av såväl hyrorna å den allmänna hyresmarknaden som av hyrorna för tjänstebostäder inom flertalet förvaltningsområden, där av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser gäller. Med hänsyn härtill finner jag en höjning av nuvarande hyror för i promemorian berörda tjänstebostäder motiverad.

De av tjänstebostadsutredningen föreslagna procenttalen för höjningen synes mig ha beräknats med vederbörligt hänsynstagande till den osäkerhet, som råder beträffande hyresutvecklingen på icke hyresreglerade orter. Jag finner procenttalen väl avvägda och lämpade att läggas till grund för en hyreshöjning på här ifrågavarande områden. Vad bostadsnämnden anfört beträffande de totala kostnaderna för de prästerliga tjänstebostäderna för tjänar emellertid enligt min mening beaktande. I likhet med nämnden anser jag en reducering av de av tjänstebostadsutredningen föreslagna procenttalen för här ifrågavarande bostäder med fem enheter skälig.

Jag föreslår sålunda, att hyrorna för folkskolans tjänstebostäder höjes i fråga om A-bostäderna med 15 procent i hyresgrupperna 1 och 2 och med 10 procent i hyresgrupperna 3 och 4 samt i fråga om B- och C-bostäderna med 20 procent i hyresgrupperna 1 och 2 och med 15 procent i hyresgrupperna 3 och 4. För hyresgrupp 5 föreslås — i överensstämmelse med vad som sedan 1955 gäller i fråga om prästernas tjänstebostäder — skola gälla de hyresbelopp, som efter uppräknings kommer att gälla i hyresgrupp 4.

Beträffande de prästerliga bostäderna föreslår jag, att hyrorna uppräknas med 15 procent i hyresgrupperna 1 och 2 och med 10 procent i övriga hyresgrupper.

Den av mig föreslagna höjningen medför — efter vissa jämkningar av årsbeloppen, bl. a. för att dessa skall bli jämnt delbara med 12 — de nya hyror för här ifrågavarande tjänstebostäder, som framgår av de tabeller, som intagits såsom *bilaga B* till statsrådsprotokollet i detta ärende.

De av mig föreslagna hyreshöjningarna bör genomföras fr. o. m. den 1 juli 1958.

Det må slutligen påpekas, att de förordade hyreshöjningarna utgör ett provisorium i avvaktan på mera definitiva ställningstaganden i tjänstebostadsfrågorna.

Resekostnadsersättning och traktamente till deltagare i kurser i företagsdemokrati

Genom riksdagens skrivelse den 9 maj 1950, nr 169, bemyndigades Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i prop. 1950: 139 föreslagits meddela bestämmelser om förutsättningar för rätt till löneförmåner för deltagare i kurser i företagsdemokrati och därmed sammanhängande ämnen. Bestämmelser utfärdades genom cirkulär till statsmyndigheterna den 9 juni 1950, nr 352. Viss ändring i angivna cirkulär har med stöd av beslut vid 1955 års riksdag (prop. 171, SU 134, rskr 306) skett genom cirkulär den 3 juni 1955, nr 296.

Statlig befattningshavare, vilken fungerar som ledamot i företagsnämnd eller som företagsombud, äger enligt cirkuläret bl. a. rätt att efter medgivande av myndigheten vid deltagande i kurs i företagsdemokrati m. m. bibehålla oavkortad lön under tre dagar jämte, i förekommande fall, erforderlig restid samt uppbära resebidrag, högst motsvarande kostnaden för resa från hemorten till kursorten och åter enligt bestämmelserna för reseklass C i allmänna resereglementet. Resebidraget skall bestridas i den ordning, som gäller för ersättning för resa i tjänsten. Såsom förutsättningar för åtnjutande av angivna förmåner gäller bl. a., att kursen anordnas av vederbörande myndighet och personalorganisationer gemensamt, att kursplanen slutligt fastställs av vederbörande myndighet samt att myndigheten fastställer antalet kursdeltagare.

I skrivelse den 29 maj 1957 har *Statstjänarkartellen, SR, SACO* och *TCO*, med anhållan om överläggningar i ämnet, hemställt om viss revision av förevarande bestämmelser.

Vid överläggningar mellan företrädare för civildepartementet och personalorganisationerna har från personalrepresentanternas sida hemställts om sådan ändring av bestämmelserna, att resebidrag skall bestämmas enligt för tjänstemannen tillämplig reseklass samt att traktamente enligt tillämplig traktamentsklass skall utgå under resa från hemorten till kursorten och åter.

Den positiva värdering av företagsnämndernas uppgift som samarbetsorgan mellan de statliga myndigheterna och deras personal, som kom till uttryck i 1950 års proposition, har enligt min mening visat sig vara väl grundad. F. n. finnes vid flertalet statliga myndigheter samarbets- eller företagsnämnder. Verksamheten berör huvuddelen av de statsanställda. De kurser, som hållits rörande de företagsdemokratiska frågeställningarna, torde hava haft stor betydelse för utvecklingen av nämndernas verksamhet.

Från personalorganisationernas sida har under de förutnämnda överläggningarna framhållits, att en omprövning av grunderna för resebidraget vore önskvärd. Vidare har framhållits önskvärdheten av att kompensation för merkostnader skulle beredas genom rätt till traktamente. Med hänsyn

till det värde kurserna i företagsdemokrati måste tillmätas, finner jag det angeläget, att intresset för kurserna stimuleras. Jag vill därför tillmötesgå organisationernas önskemål och föreslår, att deltagare i kurs i företagsdemokrati medgives rätt att vid resor från hemorten till kursorten och åter uppbära resekostnadsersättning och traktamente såsom vid tjänsteresa enligt allmänna resereglementet.

Vad sålunda föreslagits bör få tillämpning även å sekreterare i samarbets- eller företagsnämnd, vilken ej är ledamot i nämnden, under förutsättning dock att denne är tjänsteman med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Föreslagna ändrade grunder för ersättning till deltagare i kurser för ledamöter och sekreterare i samarbets- eller företagsnämnd torde böra underställas riksdagens prövning.

Löneförbättring för vissa tjänstemän på indragningsstat

I skrivelse den 15 april 1950, nr 9, bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet överföra sju egnahemsdirektörer. Överförandet skulle få ske då berörda tjänstemän uppnådde 62 års ålder, dock med möjlighet för Kungl. Maj:t att, om särskilda skäl därtill föranledde, efter ansökan överföra vederbörande på indragningsstat redan före sagda ålder.

Med stöd av förenämnda bemyndigande har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 november 1951 resp. den 27 november 1953 å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet överfört egnahemsdirektörerna Ivar Risberg, född 1896, och Helmer Olla, född 1895; Risberg fr. o. m. den 1 december 1951 och Olla fr. o. m. den 1 januari 1954.

I kungl. brev den 28 april 1950 föreskrives, att egnahemsdirektör, som överföres å indragningsstat, skall — så länge han kvarstår å allmänna indragningsstaten — åtnjuta avlöning enligt för honom dittills gällande bestämmelser. För Risberg och Olla har sagda föreskrift inneburit, att de uppburit lön efter slutlöneklassen inom förutvarande 27 lönegraden, varjämte Risberg uppburit kallortstillägg. Jämlikt punkten 2 av övergångsbestämmelserna till statens löneförordning (SFS 1957: 228), vilken trätt i kraft den 1 juli 1957, skall löneförordningen ej gälla för tjänsteman, som är uppförd å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet. Med anledning därav står Risberg och Olla kvar å för dem före den 1 juli 1957 gällande avlöningsbestämmelser, vilket innebär, att de ej omfattats av 1957 års löneplansrevision och ej heller fått del av de löneförhöjningar om 2 resp. 3 procent för åren 1957 och 1958, varom riksdagen fattat beslut (rskr 1957: 321).

Jag finner det vara skäligt, att ifrågavarande tjänstemän får del av de procentuella lönehöjningarna för åren 1957 och 1958. Kungl. Maj:t torde därför böra utverka riksdagens bemyndigande att besluta om sådan löneförbättring för Risberg och Olla, att de för år 1957 erhåller 2 procents ök-

ning i förhållande till 1956 års lön och för år 1958 ytterligare 3 procents ökning i förhållande till den på nyss angivet sätt förhöjda lönen. Bemyndigandet torde jämväl böra innefatta rätt för Kungl. Maj:t att vid framtida procentuella lönehöjningar för statstjänstemännen besluta om en löneförbättring enligt nyss angivna grunder för ifrågavarande båda tjänstemän.

Hemställan

Vad jag i det föregående under I och III förordat bör i princip träda i kraft den 1 juli 1958 utom de föreslagna ändringarna i 6 § avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m., vilka ändringar bör träda i kraft den 1 oktober 1958. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som kan befinnas erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att

1) vidtaga ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente den 30 juni 1948 (nr 436), avlöningsreglementet för folkskolan den 30 juni 1948 (nr 437), avlöningsreglementet för kyrkomusiker den 9 juni 1950 (nr 385), avlöningsreglementet för övningslärare den 9 juni 1950 (nr 386), prästlöne-reglementet den 29 juni 1951 (nr 577), avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter m. m. den 27 augusti 1951 (nr 615) och polislönerreglementet den 14 maj 1954 (nr 226) i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående under I förordats,

2) utfärda krigsavlöningsbestämmelser för personal underkastad av Kungl. Maj:t utfärdade avlöningsbestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående under II förordats ävensom att vidtaga de ändringar i gällande avlönings- och pensionsreglementen, som erfordras för att anknyta krigsavlöningsbestämmelserna till desamma, samt att efter vidare utredning meddela närmare föreskrifter rörande utformningen och användningen av s. k. löne- och pensionsbevis,

3) i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående under III förordats

a) meddela bestämmelser om ökad ledighet för landfyrpersonal,

b) meddela beslut eller bestämmelser rörande avlöningsförmåner till personal vid Grundkallens fyrplats,

c) meddela bestämmelser om ersättning för beredskaps- och bevakningstjänst till viss personal vid de till Flaxenviks oljedepå hörande oljelagringsanläggningarna,

d) besluta om ändrad hyressättning för folkskolans tjänstebostäder samt de prästerliga tjänstebostäderna,

e) utfärda ändrade bestämmelser angående resekostnadsersättning och traktamente i vissa fall för befattningshavare i statens tjänst m. fl. vid deltagande i kurser i företagsdemokrati m. m., samt

f) besluta om löneförbättring för vissa tjänstemän på in- dragningsstat, ävensom

4) utfärda de övergångsbestämmelser, som kan bli erforderliga i anledning av förenämnda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

S. Pantzerhielm

Flygtillägg m. m.

A. Flygtilläggsbestämmelserna i Saar utformas i huvudsaklig överensstämmelse med det följande.

1. Under de närmare villkor och förutsättningar, som i detta reglemente angivas, utgå särskilda lönetillägg för flygtjänstgöring vid flygvapnet ävensom flygtraktamente.

2. Flygtjänstgöring skall för att berättiga till lönetillägg fullgöras minst i den omfattning, som bestämmes av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av chefen för flygvapnet.

3. *Elevtillägg* utgår med 210 kronor för månad räknat till beställningshavare, som är kommenderad såsom elev i grundläggande flygutbildning, samt med 240 kronor för månad räknat till beställningshavare, som tillhör armén eller marinen och som vid flygvapnet undergår grundläggande flygutbildning till flygspanare.

4. Beställningshavare, som, efter vederbörlig flygutbildning vid flygvapnet, fullgör fortsatt flygtjänstgöring såsom flygförare, flygnavigatör, flygspanare eller meteorolog eller såsom flygförare utför prov- eller kontrollflygning, beställningshavare som, utan att vara flygförare, fullgör flygtjänstgöring såsom prov- eller kontrollflygare, samt beställningshavare, som fullgör flygtjänstgöring såsom färdmekaniker, äga uppbära *flygtillägg*.

Flygtillägg utgår med följande belopp för månad:

Beställningshavare, tillhörande lönegrad	Flygtillägg såsom							
	flyg- förare, kronor	flyg- spanare eller flyg- navigatör, kronor	provflygare		kontrollflygare		färd- mekaniker, kronor	meteo- rolog, kronor
			flyg- förare, kronor	övriga, kronor	flyg- förare, kronor	övriga, kronor		
A 7—9	480	450	690	—	—	—	330	—
A 10—12	540	510	690	480	630	390	390	390
A 13—17	600	510	690	480	630	390	390	390
A, AB 18—26, B 1—7	660	540	690	480	630	390	—	390

Löjtnant, som är placerad såsom chef för divisions flygstyrka, äger uppbära flygtillägg med belopp, som enligt förestående tabell utgår till flygförare, tillhörande någon av lönegraderna A 18—26.

5. Flygförare, som tillika är flyglärare vid grundläggande flygutbildning, äger utöver flygtillägg åtnjuta *flyglärartillägg* med 90 kronor för månad räknat.

6. *Elevtillägg*, flygtillägg och flyglärartillägg utgå även under semester och, under högst 2 år i följd, vid tjänstledighet med bibehållande av hela lönen eller del därav; dock skola under tjänstledighet, som medför A- eller B-avdrag enligt 28 §, tilläggen minskas, vid A-avdrag med 1/120 och vid B-avdrag med 1/60 för dag räknat.

7. Föreligger på grund av skada, sjukdom eller nedsatt arbetsförmåga hinder mot fullgörande av flygtjänstgöring, må flygtillägg bibehållas under

högst 2 år i följd, inberäknat i förekommande fall av skadan, sjukdomen eller den nedsatta arbetsförmågan föranledd tjänstledighet. Därvid skall dock, i den mån icke bestämmelserna i punkten 6 föranledda till annan minskning, tillägget minskas, under första året med 1/120 och under andra året med 1/60 för dag räknat.

8. Beställningshavare, som fullgjort föreskriven flygtjänstgöring under minst 12 år, äger, om han går förlustig rätten till flygtillägg genom att flygtjänstgöringen upphör, för tiden därefter, så länge han kvarstår i flygvapnets tjänst, uppbära lön enligt löneklass, vars nummer med 2 enheter överstiger numret för den löneklass han enligt detta reglemente eljest skolat tillhöra eller, beträffande beställningshavare med lön enligt löneklasserna 28 eller 29 å löneplan A eller enligt löneplan B, åtnjuta den löneförhöjning, som fastställs av Kungl. Maj:t.

Har flygtjänstgöringen upphört till följd av skada vid olycksfall vid flygning eller sjukdom, till vilken flygtjänstgöringen kan anses hava väsentligen bidragit, äger beställningshavare, som fullgjort flygtjänstgöring såsom flygförare (även prov- och kontrollflygare), flygnavigatör, flygspannare eller meteorolog komma i åtnjutande av i nästföregående stycke angiven förmån, även om flygtjänstgöring fullgjorts under kortare tid än 12 år.

9. Går beställningshavare förlustig rätten till flygtillägg efter flygtjänstgöring under kortare tid än 12 år och är icke bestämmelsen i punkten 8 andra stycket tillämplig på honom, äger han, i den mån icke anställningen vid flygvapnet dessförinnan upphör, under ett år därefter uppbära särskild ersättning till belopp motsvarande 3/4 av det flygtillägg han senast uppburit. Dylig ersättning utgår dock icke för del av nämnda tidsperiod, varunder beställningshavaren åtnjutit förmåner under tjänstledighet enligt punkten 6 eller bibehållit flygtillägg enligt punkten 7.

I fråga om villkoren för utgående av angivna särskilda ersättning skall vad ovan i punkten 6 stadgas äga motsvarande tillämpning.

10. Beställningshavare, vars kommendering till flygtjänstgöring efter beslut av chefen för flygvapnet upphör på grund av beställningshavarens förseelse under flygning, äger icke komma i åtnjutande av förmåner, som i punkten 8 eller punkten 9 sägs.

11. Beställningshavare, som icke är berättigad till flygtillägg eller elevtillägg äger för dag, varunder han beordras deltaga i flygning, enligt av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av försvarets civilförvaltning meddelade föreskrifter uppbära *flygtraktamente* med följande belopp:

Beställningshavare, tillhörande lönegrad	Dagbelopp kronor
E 1, A 1—9.....	13
A 10—12	15
A 13—26, AB 18—26, B 1—8	17

Därest till flygtraktamente berättigad beställningshavare under deltagande i flygning drabbas av olycksfall, varav föranledes sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, äger han under tjänstledighet till följd av olycksfallet uppbära särskild ersättning, beställningshavare i någon av lönegraderna E 1 eller A 1—9 med 210 kronor och beställningshavare i lönegrad A 10 eller högre lönegrad med 270 kronor, allt för månad räknat. Dylig ersättning må utgå under en tid av högst 2 år.

12. Med beställningshavare skall vid tillämpningen av bestämmelserna här ovan jämföras civil tjänsteman vid försvaret.

13. Erforderliga föreskrifter angående tillämpningen av bestämmelserna här ovan meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande myndighet.

B. Bestämmelser angående ökad ledighet i vissa fall för personal vid flygvapnet meddelas i anslutning till flygtilläggsutredningens förslag.

C. De i Kungl. brev den 5 juni 1953 (ändrat den 27 juni 1957) intagna förutsättningarna för åtnjutande av förhöjd pension enligt 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen jämföras med beaktande av de villkor, som enligt A, punkten 8, uppställs för erhållande av däri avsedd förmån.

Förslagen genomföres fr. o. m. den 1 juli 1958, dock skall vad under A, punkterna 8 och 9, och under C sägs icke gälla för den, vilkens flygtjänstgöring upphört före nämnda tidpunkt.

Bilaga B

Tjänstebostadshyror

I. Folkskolans tjänstebostäder

A. Arshyror för A-bostäder, som första gången tagits i bruk som tjänstebostäder efter den 31 december 1950

Tjänstebostad omfattande omkring	Hyresgrupp			
	1	2	3	4 och 5
45 kvadratmeter	828	1 068	1 260	1 500
60 eller 65 kvadratmeter	1 128	1 452	1 728	2 052
90 kvadratmeter	1 440	1 872	2 208	2 640

B. Arshyror för övriga tjänstebostäder

För tjänstebostad		Hyresgrupp			
omfattande omkring	hänförd till klass	1	2	3	4 och 5
45 kvadratmeter	A	780	1 008	1 188	1 416
	B	576	744	876	1 044
	C	324	432	492	600
60 eller 65 kvadratmeter	A	1 032	1 356	1 620	1 944
	B	792	1 032	1 224	1 464
	C	456	588	684	816
90 kvadratmeter	A	1 320	1 740	2 040	2 460
	B	1 020	1 344	1 608	1 932
	C	588	768	924	1 104

II. Prästerliga tjänstebostäder

Arshyror

Hyresgrupp	1	2	3	4 och 5
Domprost samt kyrkoherde och likställd garnisons- och amiralitetspräst	1 920	2 508	2 964	3 552
Komminister och likställd garnisons- och amiralitetspräst	1 548	2 040	2 424	2 916